

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародні економічні відносини»

на тему: **«МОЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН ДЛЯ
УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ
ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ»**

Виконавець:
студент 4 курсу 43 групи ФМЕ
Кудбалаян Ерік Арманович _____

Науковий керівник:
к.е.н, доцент
Воронова О. В. _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність кваліфікаційної роботи. В умовах глобалізації та постійного зростання конкуренції підприємства змушені шукати нові шляхи підвищення своєї економічної ефективності. Одним із таких шляхів є оптимізація податкового планування, зокрема за рахунок використання офшорних зон. Офшорні зони дають можливість підприємствам значно знизити податковий тягар, що може сприяти підвищенню інвестиційної привабливості та загальної фінансової стабільності підприємств. Для України, де податкове законодавство часто змінюється та характеризується високим рівнем податкового тиску, використання офшорних зон може стати важливим інструментом у податковій стратегії підприємств.

Не можливо не зазначити, що із розвитком ринкових відносин економічна діяльність різних суб'єктів стала все більше набувати міжнародного характеру. Неможливо заперечувати вплив на всіх національних виробників товарів та послуг інтеграційних процесів. Але кожне підприємство незалежно від того чи охоплює його діяльність лише національний ринок чи ще й міжнародний, зобов'язане сплачувати податки відповідно до національного законодавства тієї країни, де воно здійснює свою діяльність.

У зв'язку з досить сильним податковим тягарем багато підприємців зараз намагаються не ухилятися від податків, а правильно планувати та оплачувати їх, при цьому намагаючись максимально зменшити їх розмір або взагалі досягти нульової ставки. Одним із таких способів є використання офшорних зон та створення офшорних компаній. Хоча створення та діяльність таких підприємств не суперечить закону, уряди багатьох країн бачать загрозу, яку становить офшорна діяльність їхніх громадян, та вживають різних заходів щодо боротьби з цим видом діяльності.

Термін «офшорна економіка» в сучасній українській економічній практиці пов'язується як з «перекачуванням» грошей за кордон, так і з відведенням стратегічних активів країни з-під державного контролю. Таким чином, у сьогоденній дійсності підставні юрисдикції стали загрожувати національній безпеці України.

Міжнародна громадськість також привертає свою увагу до діяльності офшорів. Причому стан світової фінансової нестабільності ставить цю проблему у центр уваги міжнародної спільноти. Такі великі спільноти, як G20, МВФ, уряди розвинених країн і держав тримають завдання боротьби з ухиленням від оподаткування та «тіньовими» операціями на постійному контролі.

За цим напрямом було зроблено вже чимало кроків як на місцевому, так і на загальносвітовому рівні. Однак говорити про те, що сьогодні створено адекватну та досконалу систему контролю за офшорним бізнесом, напевно, було б передчасним.

Особливості провадження офшорної фінансової діяльності, функціонування офшорних юрисдикцій, визначення їх впливу на економіку країн-донорів досліджують як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема І. Комар, В. Франчук, А. Пришла, В. Єрмоленко, Т. Гурова, А. Єфременко, З. Луцишин, Н. Южаніна, Т. Фролова, М. Мазур, Д. Перебийніс та інші. І. Леган та І. Супрунова розглядають офшорні юрисдикції як інструмент тінізації економіки та транснаціональної злочинності. О. Чеберяко дослідив сутність офшорної фінансової діяльності та її

вплив на економіку України, встановив, що негативний вплив на економіку проявляється у недобросовісній податковій конкуренції, яка зменшує базу оподаткування, сприяє відтіку капіталу та підтримує тіньову економіку.

Мета і задачі дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є вивчення можливостей та оцінка ефективності використання офшорних зон для удосконалення податкового планування підприємств України.

Мета роботи продукує постановку наступних *задач дослідження*:

- 1) визначити економічну сутність та історичні передумови виникнення офшорних зон;
- 2) охарактеризувати типізацію офшорних зон;
- 3) з'ясувати світові тенденції діяльності офшорів;
- 4) дослідити особливості застосування офшорних схем у податковому плануванні підприємницької діяльності;
- 5) проаналізувати застосування договорів про уникнення подвійного оподаткування;
- 6) проаналізувати методи оптимізації податкового оподаткування підприємств України;
- 7) дослідити особливості управління контрольованими іноземними компаніями;
- 8) оцінити можливість застосування плану BEPS як напрямку оптимізації податкового оподаткування підприємств.

Об'єкт дослідження є сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі податкового планування підприємств України.

Предмет дослідження є можливості та механізми використання офшорних зон у податковому плануванні підприємств України.

Методи дослідження. У процесі дослідження застосовувалися такі методи: аналіз наукової літератури (для визначення теоретичних основ, ключових понять, правової бази, що регулює використання офшорних зон і податкове планування); порівняльний аналіз (допоміг виявити відмінності та спільні риси у податковому плануванні підприємств України та інших країн, що використовують офшорні зони); системний підхід (для комплексного аналізу можливості використання офшорних зон у контексті податкового планування підприємств України з урахуванням всіх взаємопов'язаних елементів); статистичні методи аналізу даних (для оцінки ефективності використання офшорних зон для податкового планування на основі статистичних даних); метод експертних оцінок (для отримання кваліфікованих думок фахівців щодо використання офшорних зон для податкового планування).

Ці методи забезпечують комплексний підхід до дослідження можливості використання офшорних зон для удосконалення податкового планування підприємств України, дозволяючи отримати всебічну інформацію та надійні висновки.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною основою послужили наукові праці вітчизняних та зарубіжних авторів з питань податкового планування і офшорних зон, нормативно-правові акти України, офіційні дані державних органів, а також аналітичні звіти міжнародних організацій.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (33 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 92 сторінки. Основний зміст викладено на 89 сторінках. Робота містить 4 рисунків та 5 таблиць.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра підготовлено тези:

Офшорні юрисдикції як інструмент мінімізації податкового навантаження // Студентська науково-практична конференція факультету міжнародної економіки ОНЕУ «Минуле, сучасне, майбутнє». Секція Міжнародних економічних відносин: «Сучасний стан та перспективи розвитку міжнародних економічних відносин» (м. Одеса, квітень 2024 р.)

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИКО-ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН» розглядаються економічна сутність та історичні передумови виникнення офшорних зон, типізація офшорних зон, світові тенденції діяльності офшорів

У другому розділі «ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО ПЛАНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ» охарактеризовано та проаналізовано застосування офшорних схем у податковому плануванні підприємницької діяльності, здійснено аналіз застосування договорів про уникнення подвійного оподаткування та аналіз методів оптимізації податкового оподаткування підприємств України

У третьому розділі «СУЧАСНІ НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ ОФШОРНИХ ЗОН ДЛЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ» розглянуто та запропоновано впровадження управління контрольованими іноземними компаніями, застосування плану BEPS як напрямку оптимізації податкового оподаткування підприємств

ВИСНОВКИ

В роботі відзначено, що:

1. Офшорні зони виникли як реакція на жорсткі податкові режими та економічні кризи в різних країнах. Вони пропонують вигідні умови для бізнесу, такі як низькі або нульові податки, спрощені вимоги до звітності та високий рівень конфіденційності. Історично офшорні зони почали з'являтися у XX столітті як інструмент для залучення іноземного капіталу і стимулювання економічного зростання.

Історичні передумови виникнення офшорних зон можна коротко поділити на такі основні періоди: стародавні практики; міжнародні банківські центри; післявоєнний період; глобалізація та інформаційні технології; регуляторні зміни.

Офшорні зони є важливим елементом сучасної глобальної економіки, надаючи компаніям та інвесторам можливості для оптимізації податкових зобов'язань і зниження регуляторного тиску. Їх виникнення та розвиток були обумовлені багатьма історичними, економічними та політичними факторами.

Сьогодні офшорні зони продовжують відігравати значну роль у міжнародному фінансовому ландшафті, хоча й залишаються об'єктом критики через можливі зловживання, пов'язані з ухиленням від податків і відмиванням грошей.

2. Офшорні зони можна класифікувати за різними критеріями, такими як рівень податкових ставок, регуляторні вимоги та ступінь конфіденційності. Основні типи включають класичні офшорні юрисдикції, міжнародні фінансові центри та зони з спеціальними економічними умовами.

Щодо основних типів офшорних зон, то до них належать: класичні офшорні зони; юрисдикції з низьким оподаткуванням; юрисдикції з особливими податковими режимами; юрисдикції з високим рівнем конфіденційності; юрисдикції з спеціальними економічними зонами.

3. На сучасному етапі діяльність офшорних зон зазнає значних змін під впливом глобалізації та міжнародних ініціатив щодо боротьби з ухиленням від сплати податків. Впровадження плану BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) та посилення співпраці між країнами в рамках обміну податковою інформацією значно ускладнили використання офшорів для незаконних схем.

Найбільш значущі тенденції, які впливають на офшорну діяльність: зміни в законодавстві; зростання регулювання; переміщення бізнес-процесів; фокус на вартості та ефективності; технологічний прорив; зміна «географічного обличчя».

Світові тенденції в офшорній діяльності 2024 року відображають значні зміни, спричинені технологічними інноваціями, демографічними зрушеннями та появою нових регіональних центрів.

4. Офшорні схеми часто використовуються для зменшення податкових зобов'язань шляхом переміщення прибутків до юрисдикцій з нижчими податковими ставками. Це може включати створення дочірніх компаній в офшорних зонах, використання трансфертного ціноутворення та інших методів мінімізації податків.

Офшорні схеми в податковому плануванні використовуються підприємствами для мінімізації податкових витрат і максимізації прибутку. Основна ідея полягає у використанні юрисдикцій з низькими або нульовими податковими ставками для реєстрації компаній або проведення фінансових операцій. Це дозволяє компаніям зменшити свої податкові зобов'язання в країнах з високими податковими ставками.

5. Договори про уникнення подвійного оподаткування відіграють ключову роль у податковому плануванні, забезпечуючи запобігання подвійного оподаткування прибутків та доходів. В Україні діє низка таких договорів, що сприяє оптимізації податкових платежів для підприємств, що здійснюють міжнародну діяльність.

6. Оптимізація податкового навантаження в Україні може здійснюватися шляхом використання податкових пільг, спеціальних економічних зон, а також офшорних схем. Важливим є дотримання законодавства та міжнародних норм, щоб уникнути санкцій і штрафів.

Щодо аналізу методів оптимізації податкового оподаткування підприємств в Україні, то це може бути складним завданням, оскільки це поле постійно змінюється через удосконалення законодавства та розвиток податкової практики. Однак, деякі загальні методи оптимізації можна виділити: використання податкових пільг та стимулів; виведення прибутку за межі країни; використання податкових переписок та правових прогалин; оптимізація структури власності та операцій; використання податкових консультантів та експертів; ретельне планування фінансових операцій.

7. Контрольовані іноземні компанії є важливим інструментом для управління офшорними активами. В Україні впроваджено правила щодо контрольованих іноземних компаній, які вимагають звітування про іноземні компанії та сплати податків з їх прибутків. Це сприяє підвищенню прозорості та запобіганню ухилення від податків.

В Україні управління контрольованими іноземними компаніями регулюється Податковим кодексом України. Законодавство щодо контрольованих іноземних компаній в Україні було запроваджене з метою боротьби з ухиленням від сплати податків та забезпечення прозорості міжнародних фінансових операцій.

Основні аспекти управління контрольованими іноземними компаніями в Україні включають: обов'язок декларування; оподаткування прибутку; вимоги до бухгалтерського обліку; санкції за недотримання вимог.

8. План BEPS, розроблений ОЕСР, спрямований на боротьбу з агресивним податковим плануванням, яке призводить до розмивання податкової бази та переміщення прибутків. Виконання рекомендацій плану BEPS допоможе українським підприємствам здійснювати відповідальне податкове планування та уникати санкцій з боку міжнародних організацій.

Крім того, впровадження плану BEPS має значний вплив на податкове планування підприємств, оскільки він спрямований на обмеження агресивних податкових стратегій.

Використання офшорних зон може бути ефективним інструментом податкового планування для українських підприємств, за умови дотримання законодавства та міжнародних норм. Важливо забезпечити баланс між оптимізацією податків і відповідальністю перед державою та суспільством. Ефективне управління контрольованими іноземними компаніями, використання договорів про уникнення подвійного оподаткування та впровадження плану BEPS можуть значно підвищити ефективність податкового планування і зменшити ризики для підприємств.

АНОТАЦІЯ

Кудбала Е. А. «Можливість використання офшорних зон для удосконалення податкового планування підприємств України».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою

«Міжнародні економічні відносини». - Одеський національний економічний університет. - Одеса, 2024 р.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є механізми податкового планування підприємств України за допомогою офшорних зон.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти функціонування офшорних зон, їх класифікація та правові особливості.

Проаналізовано практичний досвід використання офшорних зон українськими підприємствами, включаючи економічні вигоди та ризики, пов'язані з їх застосуванням.

Запропоновано рекомендації щодо оптимізації податкового планування підприємств через використання офшорних зон, включаючи розробку стратегій мінімізації податкових зобов'язань при дотриманні міжнародного та національного законодавства.

Ключові слова: офшорні зони, податкове планування, оптимізація оподаткування, податкові стратегії, економічні вигоди, податкові ризики, правове регулювання.

ANNOTATION

Kudbalyan E, «The possibility of using offshore zones to improve the tax planning of Ukrainian enterprises».

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 292 "International Economic Relations" under the educational program "International Economic Relations". - Odesa National University of Economics. - Odesa, 2024

Thesis consists of three chapters. Object of study is the tax planning mechanisms of Ukrainian enterprises using offshore zones.

The paper examines the theoretical aspects of the functioning of offshore zones, their classification and legal features.

The practical experience of using offshore zones by Ukrainian enterprises is analyzed, including the economic benefits and risks associated with their use.

Recommendations are offered to optimize the tax planning of enterprises through the use of offshore zones, including the development of strategies to minimize tax liabilities in compliance with international and national legislation.

Keywords: offshore zones, tax planning, tax optimization, tax strategies, economic benefits, tax risks, legal regulation.